

Input // output

Academicustaks

Heijdra *et al.* onderzoeken de effecten van het veranderen van de onderwijsfinanciering van een leenstelsel naar een systeem waar onderwijs wordt gefinancierd uit een belasting voor hogeropgeleiden. Uit een modelschatting met gegevens voor de VS blijkt dat een academicusbelasting het aandeel hogeropgeleiden in de samenleving niet verhoogt, maar mensen wel meer onderwijs gaan volgen. Mensen die al werken als de academicusbelasting wordt ingevoerd zijn slechter af omdat ze zowel hun eigen studieschuld als de belasting moeten opbrengen. De toekomstige voordelen van het systeem zijn ech-

ter zo groot dat toekomstige, profiterende generaties huidige generaties kunnen compenseren en het systeem per saldo welvaartsverhogend is. Daarnaast bestuderen de auteurs ook de effecten van een systeem waarbij onderwijs wordt gefinancierd met een belasting op alle werknemers. Dit systeem zorgt er weliswaar voor dat het aandeel hogeropgeleiden toeneemt, maar het systeem is per saldo welvaartsverlagend.

Heijdra, B.J., F. Kindermann en L.S.M. Reijnders (2014) *Life in shackles? The quantitative implications of reforming the educational loan system. CESifo Working Paper*, 5013.

Onevenwichtigheden

In de aanloop van de eurocrisis ontstonden er in de eurozone macro-economische onevenwichtigheden die te zien waren in de grote tekorten op de handelsbalans van zuidelijke eurolanden en overschotten in noordelijke landen. De grote groei van de binnenlandse vraag in zuidelijke eurolanden, gestuwd door kapitaalstromen van Noord- naar Zuid-Europa, was de belangrijkste oorzaak voor het ontstaan van deze onevenwichtigheden. Dit concluderen Comunale en Hessel aan de hand van empirisch onderzoek met gegevens over zeventien eurolanden over de periode 1994–2012. Een verslechterende concurrentiepositie van zuidelijke eurolanden als gevolg van hoge lonen is een minder belangrijke oorzaak van de onevenwichtigheden. Volgens de auteurs corrigeren dit soort onevenwichtigheden zichzelf vaak, doordat op de vraaghuise een crisis volgt waarin huishoudens hun schulden moeten afbetalen, de vraag daalt, importen afnemen en zo het tekort op de handelsbalans afneemt.

Comunale, M. en J. Hessel (2014) *Current account imbalances in the Euro area: competitiveness or financial cycle? DNB Working Paper*, 443.

Landsgrenzen

Nederlanders hebben er maar liefst 26 procent meer voor over om in Nederland in plaats van Duitsland te kunnen wonen. Dit concluderen Micheli *et al.* aan de hand van gegevens over de huizenprijzen in de grensstreken van Nederland en Duitsland over de periode 1985–2013. De prijs voor een identiek huis is in Nederland zestien procent hoger dan in Duitsland, maar ook ligt de transactieprijs in Duitsland verder onder de vraagprijs dan in Nederland. De Nederlandse huizenprijzen waren relatief volatiel en zijn gedurende de onderzochte periode meer dan verdubbeld, terwijl de prijzen in Duitsland constant bleven.

Micheli, M., J. Rouwendal en J. Dekkers (2014) *Border effects in house prices. Tinbergen Institute Discussion Paper*, 140.

Eerlijk handelen

Uit onderzoek blijkt dat mensen soms egoïstisch handelen maar vaak ook niet. Er is echter nog geen theorie die de observaties uit experimenten volledig kan verklaren, waarop Rezaei Khavas *et al.* dit proberen. In hun model handelen mensen bijna altijd egoïstisch, maar ze wijken daarvan af wanneer de kosten van eerlijk handelen voldoende klein zijn. Mensen zijn dus altijd bezorgd over de eerlijkheid van handelen, maar slechts marginaal. Het model blijkt veel experimentele resultaten beter te kunnen verklaren dan andere theorieën. In het bijzonder blijkt dat mensen vaker eerlijk handelen in een situatie waarin de opbrengsten symmetrisch verdeeld zijn, omdat de marginale opbrengsten van eerlijk handelen dan groter zijn dan wanneer de opbrengsten asymmetrisch verdeeld zijn. Omdat veel experimenten juist symmetrisch zijn, is het mogelijk dat de mate waarin mensen eerlijk handelen wordt overschat.

Rezaei Khavas, T., S. Rosenkranz, U. Weitzel en B. Westbrock (2014) *Fairness concerns revisited. Tjalling C. Koopmans Research Institute Discussion Paper*, 013.

Extra autogebruik

Tussen 2000 en 2012 nam het gebruik van het wegennet met zestien procent toe. Hiervan was ongeveer twee procentpunt het gevolg van autogebruik van mensen die eerst niet met de auto reisden en dit nu wel doen. Door uitbreiding van het wegennet worden de capaciteit

2%

en betrouwbaarheid van het wegennet verbeterd. Deze baten doen mensen die eerst een ander reismiddel gebruikten nu besluiten de auto te pakken.

KiM (2014) *De latente vraag in het wegverkeer*. Den Haag: Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid.

Basispakket

In een situatie van een publieke basisverzekering en een private, vrijwillige aanvullende verzekering, welke behandelingen moeten dan in het basispakket en welke niet? Het zouden de behandelingen moeten zijn waarbij averechtse selectie voor verzekeraars het hoogst is, doordat er verschil is in de risico's van verzekeren, aldus Boone. In theoretisch onderzoek concludeert hij dat moreel wangedrag (doordat patiënten niet de volledige kosten van behandelingen dragen en daardoor overconsumeren) geen rol speelt in de inrichting van het basispakket. Daarnaast is ook de kosteneffectiviteit van behandelingen nauwelijks van belang. Behandelingen in het basispakket moeten weliswaar kosteneffectief zijn, maar kosteneffectievere behandelingen hoeven niet perse hogere prioriteit te hebben voor het basispakket. Deze conclusie is opvallend, omdat overheden juist vaak de kosteneffectiviteit van behandelingen als belangrijkste criterium voor het basispakket nemen.

Boone, J. (2014) Basic versus supplementary health insurance. *CentER Discussion Paper*, 059 en *TILEC Discussion Paper*, 034.

Seculaire stagnatie

Eerder theoretisch onderzoek heeft laten zien dat een langdurige lage reële rentevoet kan leiden tot een afname van de natuurlijke rentevoet. Een lage natuurlijke rentevoet kan op zijn beurt weer leiden tot seculaire stagnatie. De reële rentevoet is de nominale rentevoet verminderd met de inflatie. De natuurlijke rentevoet is de korte termijnsrentevoet voor de hypothetische situatie van volledige werkgelegenheid. Van den End en Hoeberichts vinden empirisch bewijs dat het theoretische causale verband van de reële rente en de natuurlijke rentevoet bestaat in Japan en Duitsland. Voor de Verenigde Staten wordt het verband niet gevonden. De resultaten suggereren dat monetair beleid minder effectief is omdat een verlaging van de reële rentevoet ook tot een verlaging van de natuurlijke rente leidt, waardoor het stimulerende effect wordt ondermijnd. Beleid moet er daarom op gericht zijn de natuurlijke rente te verhogen, bijvoorbeeld door de vraag te stimuleren.

End, J.W. van den, en M. Hoeberichts (2014) Low real rates as driver of secular stagnation: empirical assessment. *DNB Working Paper*, 444.

Vakbondsleden

Het aantal vakbondsleden nam in 2013 met 30.000 af, zodat in maart 2014 1,7 miljoen mensen lid waren van een vakbond. Het aantal jongeren tot 25 jaar dat lid is van een vakbond nam echter, na jaren van afname, met 6000 toe. In 1999 bedroeg het aantal jonge leden 117.000, in 2013

Voetbalcoach

Het gedurende een seizoen ontslaan van een voetbaltrainer heeft geen significante invloed op de resultaten van het team. Dit blijkt uit empirisch onderzoek van Van Ours en Van Tuijl met gegevens over veertien seizoenen van de Nederlandse Eredivisie. De auteurs berekenen op basis van de teamprestaties de kans op het ontslag van een trainer. Na een ontslag verbeteren de teamprestaties weliswaar, maar de prestaties van een controlegroep met daarin teams die op basis van resultaten een even grote kans hadden om hun trainer te ontslaan, verbeterden eveneens.

Ours, J.C. van, en M.A. van Tuijl (2014) In-season head-coach dismissals and the performance of professional football teams. *CentER Discussion Paper*, 058.

IVF-behandeling

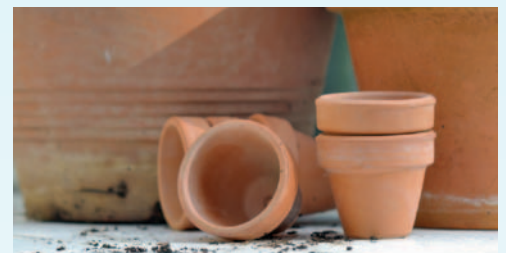
Het krijgen van een kind verlaagt de arbeidsparticipatie van moeders. Dit causale verband is eerder vastgesteld, maar Lundborg *et al.* gebruiken een nieuwe empirische methode om het effect te schatten. Ze gebruiken de exogene variatie van het krijgen van kinderen en daardoor het arbeidsaanbod die veroorzaakt wordt doordat een IVF-behandeling lukt of mislukt. Het blijkt dat na het krijgen van het eerste kind moeders minder gaan werken of helemaal stoppen met werken. Dit effect blijft gedurende het hele leven. Bij eventuele volgende kinderen is er ook sprake van een negatief effect op de participatie, maar alleen op de korte termijn.

Lundborg, P., E. Plug en A.W. Rasmusen (2014) Fertility effects on female labor supply: IV evidence from IVF treatments. *IZA Discussion Paper*, 8609.

Schaliegas

Vollebergh en Drissen onderzoeken de gevolgen van schaliegaswinning in de Verenigde Staten op de Europese economie. Volgens de auteurs is het niet waarschijnlijk dat op de korte termijn de gasprijzen veel zullen veranderen omdat het onzeker is of in Europa ook schaliegas gewonnen zal worden en daarnaast verwachtingen al in de prijzen zijn inbegrepen. Op de lange termijn staat echter de concurrentiepositie van bepaalde sectoren onder druk. Dit zijn sectoren die veel gas gebruiken, maar ook de elektriciteitsintensieve industrie omdat schaliegas de elektriciteitsprijzen in de VS verlaagt en industrie die gebruik maakt van bijproducten van schaliegaswinning, zoals ethyleen, propaan en butaan.

Vollebergh, H.R.J. en E. Drissen (2014) Unconventional gas and the European Union: prospects and challenges for competitiveness. *CESifo Working Paper*, 5035.

Collectief of individueel

Collectieve pensioenstelsels kunnen voor een maatschappij als geheel zowel welvaartsverhogend als welvaartsverlagend zijn ten opzichte van individuele pensioenstelsels, afhankelijk van de precieze invulling. Dit concluderen Westerhout *et al.* aan de hand van een theoretisch model. De auteurs beschouwen alleen intergenerationele risicodelingseffecten en negeren andere effecten, zoals arbeidsmarktverstoringen of schaalvoordelen. Collectieve pensioenstelsels kunnen risico's delen met toekomstige generaties door risico's niet onmiddellijk op te vangen, maar uit te smeren over de tijd, wat welvaartsverhogend werkt. De nadelen van collectieve stelsels zijn echter dat premie- en indexatieregels voor alle generaties gelijk zijn en er bij het investeren geen onderscheid is tussen de verschillende leeftijdsgroepen, wat zorgt voor een suboptimale risicodeling.

Westerhout, E., J. Bonenkamp en P. Broer (2014) Collective versus individual pension schemes: a welfare-theoretical perspective. *Netspar Discussion Paper*, 045.

waren dat er nog 61.000 en in 2014 67.000, zodat op dit moment ongeveer 3,8 procent van alle vakbondsleden jonger dan 25 jaar is.

CBS (2014) Opnieuw minder vakbondsleden, wel sinds lange tijd meer jongeren lid. *CBS Webmagazine*, 31 oktober.

3,8%